

Hiika limaanaa fi Wanta Isa diiguu

Description

Jalqaba irratti wantoota barbaachisoo keessaa hiika iimaanaa fi wanta isa faallessuu dubbachuu barbaanna. Gabaabinnanis taâ€™uu mata duree iimaanaa fi diiggaa isaa (kufrii) keessatti dhimmoota barbaachisoo garii qorannoo keenyaan hidhata qabu akekna. Hiikkaa iimaanaa ilaachisee dubbiin keenya haala armaan gadiitiin taâ€™a:

Qurâ€™aanaa fi Sunnah keessatti jechoota biroo caalaa iimaanni irra deddeebiâ€™uun dubbatamee jira. Iimaanni hundee amantiiti, namoonni dukkana keessaa gara ifaatti iimaanan bahu. Iimaanni namoota gammachuu fi gidiraa, nama jaallatu qabanii fi diina itti taâ€™an adda baasa. Akkuma Ibn Taymiyaan jedhu:

â€œNabiyyiin (sallallahu aleih wassallam) jecha iimaanaa kanaan wanta barbaadame fi wanta isa faallessu ibsa ragaa biraat hin barbaachisne ibsee jira. Kanaafi, moggaafama maqaalee akkanaatiif gara ibsa Rabbii fi Ergamaa Isaatti (SAW) deebiâ€™uun dirqama. Dhugumatti ibsi kuni fayyisaa fi gahaadha. Inumaa, hiikni maqaalee kanniinii galuumsa himaa keessatti namoota addati fi wali galaatiif kan beekkameedha. Inumaa, namni hiika iimaanaa ilaachisee wanta Khawaariji fi Murjiâ€™aan jedhan yoo itti xinxallee, hiikni isaanii Ergamaa akka faallessu ni beeka.â€”(Majmuuâ€™al-Fataawaa-7/287)

(Khawaarij- ummata kana keessatti firqaa (garee adda baate) jalqabaati. Namoota badii gurguddaa shirkii fi kufrii gadi jiran hojjatan ni kafarsiisu. Sahaabota garii irraa of qulqulleessu, hoggantoota irratti finciluu ni hayyamu. Garee adda addaa qabu.

Murjiâ€™aan garee keeyattoota Qurâ€™aanaa waadaa fi abdii fudhatanii fi hojii iimaana irraa duubatti harkisanidha (hojin iimaana keessa hin seenu jedhu.) Kutaa adda addaa qabu.)

Iimaanni murtiwwan Rabbii fi Ergamaa Isaa (sallallahu aleih wassallam) irraa fudhataniidha. Wanta namoonni yaadaa fi fedhii qullaa isaaniitiin murteessanii miti.

1-Hiikkaa Iimaanaaâ€‘Kutaa 1ffaa

(Akka lugaatti **iimaana jechuun amanuu, dhugoomsudha.**)

Shariâ€™aa keessatti immoo Qurâ€™aanaa fi hadiisa irratti hundaaâ€™un ahli sunnah wal jamâ€™aa iimaanni dubbi fi hojii akka taâ€™ee hiikanii jiru: **dubbii qalbii fi dubbii arrabaa, hojii qalbii fi hojii qaamoleeti.** Kana irratti wal galteen akka jiru beektonni baayâ€™een dubbatanii jiru, kan akka Abdul Barr, kitaaba isaa â€œTamhiidâ€¢ jedhu keessatti. Warri Sunnah keeyattoota Qurâ€™aanaa fi hadiisota Nabiyyii iimaanni qalbiin dhugoomsu, arrabaan mirkaneessu fi qaamoleen hojjachuu akka taâ€™e agarsiisan hordofuun hiika kana fudhachuu fi harka kenuun qunnamanii jiru.

(Qalbiin dhugoomsun **dubbii qalbii** keessa seena. Hojin qalbii immoo maal akka taâ€™e gara fuunduraatti In sha Allah ni ilaalla.)

Ragaalee **iimaanni qalbiin dhugoomsu** akka taâ€™a agarsiisan keessaa, Jecha Rabbii oltaâ€™aa:

﴿وَلَمَّا يَدْخُلِ الْأَيَمْنُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾

â€œHanga silaaiiamaanni qalbii keessan keessa hin seenne.â€ Suuratu Al-Hujuraat 49:14
Kuni namoota baadiyaa â€œNuti iimaana guutuu amanneâ€ jedhaniif deebii kennameedha. Yaa Nabiyyicha isaaniinakkana jedhi, â€œIsin iimaana guutuu hin himatinaa. Garuu, â€œHarka kennine (Islaamofne)â€ jedhaa. **Hanga silaa iimaanni qalbii keessan keessa hin seenne.**â€

Ammas ragaan biraa iimaanni qalbiin dhugoomsu (dhugaan amanuu) akka taâ€™e agarsiisu keessaa jecha Rabbii oltaâ€™aa:

﴿أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْأَيْمَنَ﴾

â€œIsaan san [Rabbiin] qalbii isaanii keessatti iimaana katabe.â€ Suuratu Al-Mujaadalah 58:22

Ammas jecha Isaa:

﴿۵۰ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَرِّعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِيمَنَا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ﴾

â€œYaa Ergamaa! Warroota afaan isaaniitiin amannee jedhanii **garuuqalbiin isaanii hin amanne** irraa kanneen kufrii keessa ariifatan si hin gaddisiisiin.â€ Suuratu Al-Maaâ€™idah 5:41

Ammas **iimaanni arrabaan mirkaneessu** (dubbachuus) akka taâ€™ee ragaalee agarsiisan keessaa jecha Rabbii oltaâ€™aa:

﴿قُولُوا إِنَّا أَمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾

â€œJedhaa â€œNuti Rabbittiamanee jirra; wanta gara keenyaatti buufame, wanta gara Ibraahim, Ismaaâ€™il, Isâ€™haaq, Yaâ€™aquubi fi Asbaaxatti buufames [amanne jirra]. Wanta Muusaa fi Iisaaf kennname fi Gooftaa isaanii irraa wanta Nabiyyootaaf kennamettis [amannee jira]. Isaan keessaa tokko fi kan biraajiddu garagara hin goonu. Nutis warra Isaaf bitameedha (Muslimoota).â€ Suuratu Al-Baqaraa 2:136
Asbaaxa jechuun sanyii ilmaan Yaâ€™aquub kudha lamaan

Ammas ragaan biraat:

﴿وَقُولُواْ ءَامَنَّا بِالَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْنَا وَأَنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِنَّهُنَّا وَإِنَّهُمْ
وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ وَمُسْلِمُونَ﴾

â€œJedhaa, â€œGara keenyaatti kan buufamee fi gara keessaniitti kan buufameetti amanee jirra. Gabbaramaan keenya fi Gabbaramaan keessan Tokkicha, nuti warra Isaaf harka kennaniidha (Muslimoota).â€ Suuratu Al-Ankabuut 29:46

Iimaanni hojji qaamolees taâ€™uu ragaa agarsiisan keessaa jecha Nabiyyii (SAW):
â€œdimmaanni dameewwan torbaatamaa ol yookiin jahaatamaa ol qaba; isaan hundarra kan caalu jecha â€œLaa ilaah illallahâ€ dha. Gadi aantun immoo wanta nama rakkisu karaa irraa kaasudha. Qaanin (hayaan) damee iimaanaa irraayyi.â€ [Sahih Muslim 35 b](#)

Ammas, jecha Ergamaan Rabbii (SAW) jiila Abdul Qaysiin jedhaniidha: **Rabbii tokkichatti amanuu isin ajaja. Rabbii tokkichatti amanuun (iimaanni) maal akka taâ€™e beektu** Isaanis ni jedhan, â€œRabbii fi Ergamaan Isaa hundarra beeku.â€ Nabiyyiin is ni jedhan: **Rabbii malee haqaan gabbaramaan akka hin jirree fi Muhammad Ergamaa Rabbii taâ€™uu ragaa bahuu, salaata sirnaan salaatu, zakaa kenuu, jiâ€™a Ramadaanaa soomuu fi boojii irraa tokko shanaffaa kenuudha.**â€ [Sahih Al-Bukhaari 53](#)

Jecha Nabiyyii (sallallahu aleih wassallam): â€œNamni isin keessaa wanta badaa arge, harka isaatiin haa jijjiru. Yoo hin dandaâ€™in, arraba isaatiin. Ammas, yoo hin dandaâ€™in, qalbii isaatin. Suni iimaanaa hundarra dadhabaa taâ€™eedha.â€ Jedhu, Haafiz ibn Mundih (rahimahullahu) iimaanni qalbiin amanuu, arrabaan dubbachuu fi qaamoleen hojjachuu akka taâ€™e, akkasumas, akka dabaluu fi hirâ€™atu agarsiisuuf akka ragaatti dhiyeesse. (Kitaabul Iimaan 2/341, Dr.Aliyy bin Muhammad Faqihiiy ilaal)

Dhimma kana ilaachisee jechoonni salafu saalih (namoota gaggaarii darbanii) iimaanni dubbii fi hojji akka taâ€™e irratti wali galuu. Haala armaan gadi kanaan jechoota isaanii muraasa ni kaasna: Iimaamu Ahmad ibn Hanbal (rahimahullahu) ni jedha: Iimaanni dubbii fi hojjidha. Ni dabala ni hirâ€™ata.â€ (As-Sunnah- Imaamu Abdullah bin imaamu Ahmad bin Hanbal (1/307)

Imamu Al-Aajurii (rahimahullahu) kitaaba isaa â€œAsh-Shariiâ€™ahâ€¢Gedhu keessatti boqonna tokko akkana jechuun kaaâ€™e: Boqonnaa iimaanni qalbiin dhugoomsu, arrabaan mirkaneessu fi qaamoleen hojjachuudha. Namni muâ€™mina taâ€™uu hin dandaâ€™u hanga amalooni sadan kunniin isa keessatti walitti qabamaniitti malee.â€¢ (Ash-Shariiâ€™ah-fuula 119)

Imamu ibn Baxxah (rahimahullahu) hiikkaa iimaanaa ilaachisee ni jedha: Hiikni isaa, Rabbiin biraawanta Ergamtoonni fidanii fi Kitaabban ittiin buâ€™an irraa wanta [Rabbitiin] jedhe, itti ajaje, dirqama godhee fi wanta dhoowwe dhugoomsudha. Ergamtoonni kanaan ergaman. Rabbitiin azza wa jalla ni jedha:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا نُوحَىٰ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا
فَاعْبُدُونِ

â€œ[Yaa Muhammad] Si dura ergamaa tokkooyyuu hin ergine, â€œAna malee dhugaan gabbaramaan hin jiru; kanaafu, Ana [qofa] gabbaraaâ€¢ [jechuun] kan isatti buufnu yoo taâ€™e malee.â€¢ Suuratu Al-Anbiyaa 21:25

Kana dhugoomsun: **arrabaan dubbachuu, qalbiin amanuu fi qaamoleen hojjachuun taâ€™aâ€¢** (Ash-sharhu wal-ibaanatu ani usuuli Sunnati wa diyaanati (al-ibaanatu Sughraa)-fuula 176

Haala kam irrattu jechoonni salafaa hiika kana fakkaatu ilaachisee garmalee baayaâ€™eedha. Qorannoo gabaabaa kana keessatti tarreessun ni ulfaata.

Caalatti ifa akka taâ€™uuf hiika iimaana kutaa itti aanu keessatti In sha Allah itti fufnaâ€¢!

Madda: [â€œNawaqidul Iimaani al-qawliyah wal amalyahâ€¢](#) fuula 14-18, Abdulaziz bin Muhammad

Date Created

March 19, 2020

Author

admin